

1951 Rd. - U. B. - Vilande lagförslag.

Grundlagsutskottets betänkande N:o 14 med anledning av förslagen till självstyrelselag för Åland och lag om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland, vilka förslag vid 1950 års riksdag godkännts att vila.

Riksdagen har jämte protokollsutdrag av den 18 innevarande september till grundlagsutskottet för avgivande av utlåtande remitterat ovannämnda att vila godkända förslag till självstyrelselag för Åland och lag om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland, vilka lagförslag inom riksdagen upptägit till behandling på grundvalen av regeringens proposition n:o 38 (1948 rd.).

Grundlagsutskottet har i sitt vid 1950 års riksdag avgivna betänkande n:o 36 anfört de skäl, som tala för lagförslaget antagande. På dessa skäl och då de i förslaget till självstyrelselag för Åland i ärendets senare behandling företagna ändringarna ej äro av den natur, att nämnda lagförslag på grund av dem borde förkastas, får utskottet såsom sitt utlåtande värdsamt föreslå,

att ifrågarande lagförslag måtte antagas.

I ärendets behandling ha deltagit ordföranden Ahmavaara, ledamöterna von Born, Henriksson, Hykkäälä, S.-K. Kilpi (delvis), Kyttä, Salmela-Järvinen, Stenberg och Tainio samt suppleanterna Hinkala, Larson, Rankila och A. Simonen.

R E S E R V A T I O N .

Självstyrelselagen för Åland är i den form, vari den förra riksdagen godkände den och lämnade den vilande över nyval, i fråga om många stadganden sådan, att vi ej finna lagens antagande vara det rätta och bästa sättet att revidera de beträffande Åland redan gällande stadgandena om landskapets självstyrelse. Ålands svenskspråkiga befolknings rätt att inom landskapet trygga sitt eget språk och sin egen kultur ävensom de lokala sedvänjorna, något som i propositionens motivering angavs vara självstyrelselagens syfte, förutsätter enligt vår åsikt icke, att en medellös och mindrebemedlad del av befolkningen lämnas utan den i lag stadgade trygghet den har i landets övriga delar och som i allmänhet anses höra

till den nutida utvecklingen. Denna rätt förutsätter ej heller, att i de internationella förhållandena uppstå konflikter, som ej på något sätt gagna, utan skada Ålands befolkning.

På den sociala lagstiftningens område strävar man nuförtiden till internationell enhetlighet. Enligt denna princip borde också landskapet Åland intaga samma ställning som riket i övrigt. Lagens antagande betyder dock, att t.ex. på barnskyddets område blott av fattigdom påkallat barnskydd stannar under landskapets lagstiftning, medan det i övrigt faller under rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt vår åsikt är en dylik uppdelning h.o.h. oriktig. På de sociala lagarnas område förekommer i allmänhet, att människor på dylikt sätt försättas i olika ställning. Uppdelningen av lagstiftningen medför otroligt stor förvirring. Då staten dock i själva verket kommer att bekosta landskapets utgifter även till denna del, borde övervakningen av vårdarbetet anförtros socialministeriet, något som ej sker, om den underställes landskapets lagstiftning. Därför vore det enligt vår åsikt ur den åländska befolkningens synpunkt mycket lyckligare, om den sociala lagstiftningen skulle bringas i konformitet med lagstiftningen i rikets övriga delar.

I lagförslagets 35 § ges svenska språket en monopolställning i landskapets undervisningsanstalter. Utgående från samma princip, enligt vilken Ålands befolknings eget språks ställning bör tryggas, borde man även trygga de i landskapet bosatta finskspråkiga barnens rätt att få sin till läroplikten hörande undervisning på sitt modersmål. Då det på Åland ständigt finnes finskspråkiga arbetare i olika yrkes- o. a. arbeten, är det ingalunda rätt att de utsättas för språkligt förtryck. Landskapet och kommunerna kunna dock ej förpliktas att upprätthålla skolundervisning för finskspråkiga barn på dessas modersmål, men på statens bekostnad borde en dylik undervisning enligt vår åsikt tryggas i enlighet med lagen om läroplikt.

Den svåraste motsägelsen innebär likväl 11 § 2 mom. 19 punkten, som berör fördrag med främmande makter. I enlighet med densamma borde landstingets bifall inhämtas i fråga om dylika fördrag, för såvitt de beröra Åland, vilket givetvis gäller beträffande alla fördrag, enär Åland är en del av Finland. Detta innebure, att, då fördrag slutes, ett särskilt förbehåll beträffande fördragets tillämpning på landskapet Åland städse borde göras. En dylik begränsning av Finlands suveränitet står enligt vår åsikt ej i överensstämmelse med vare sig rikets eller landskapets intressen.

Vi anse, att självstyrelselagen för Åland i denna form borde förkastas och vidare givetvis den i samband därmed föreslagna lagen om utövan- de av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland samt

att regeringen borde avlåta ny proposition till riksdagen angående ifrågavarande lagar, i vilka förenämnda synpunkter skulle beaktas. Vi föreslå förty,

att Riksdagen måtte besluta förkasta de ifrågavarande lagförslagen.

Helsingfors den 28 september 1951.

ELLI STENBERG.

SYLVI-KYLLIKKI KILPI.

EINO TAINIO.